

REGNBUE GRAVIDITET, FØDSEL OG BARSEL

Astrid Ditte Højgaard, ledende overlæge, Sexologisk Center, Aalborg
Universitetshospital

DISPOSITION

- Præsentation
- Konklusioner
- Case
- Definitioner
- Forekomst
- Love og regler
- Fakta om lesbiske kvinder og graviditet
- Særlige forhold omkring seksualitet og lesbiske kvinder
- Gode råd til jordemoderen

PRÆSENTATION

- Gynækolog
- Født 1957
- Specialist i infertilitetsbehandling
- Klinisk Lektor, initiativtager til masteruddannelsen i Sexologi, AAU
- Masteruddannelsen i sexologi – velegnet til jordemødre!
- Ledende overlæge, Sexologisk Center 2011
- Sexologisk Center: Sexologi, voldtægtsofre og udredning og behandling af transkønnede
- 16 ansatte

CASE 1

- Alma og Beate vil gerne have et barn.
- Alma er 29 år, skolelærer, Beate 31 år, SOSA.
- Alma har haft en appendicit med et kompliceret forløb, har derfor med stor sandsynlighed adhæranter og nedsat tuba funktion.
- Beate er ældst, men har aldrig været opereret og er regelmæssigt menstrueret.
- Begge er slanke ikke-rygere.
- Egen læge afviser tubaudredning på Alma. Parret opgiver derefter fertilitetsbehandling

CASE 2

- Parret registrerer ægløsningsmønsteret hos Beate over et stykke tid.
- De indgår aftale med en ven, der er bøsse – Christian. Han skal ikke være far, men gerne være en del af barnets liv. Alma vil påtage sig moderskab.
- Christian og Beate testes for HIV, Hep og klamydia.
- Christian kommer hjem til parret og afleverer en frisk sædprøve, som Alma suger op i en sprøjte med påsat kvindekateeter og inseminerer Beate i toppen af skeden.
- Efter insemination ligger Beate med numsen på en pude i 30 minutter medens Alma læser historier for Beate.
- Efter 5.e forsøg opnås positiv HCG.

CASE 3

- Christians partner Dennis er meget interesseret i at være en del af familien.
- Ved svangre kontrollerne bliver Alma, Beate, Christian og Dennis informerede om, at der kun må være en person med udover Beate.
- Christian og Dennis bliver derfor efterhånden ikke en del af graviditeten
- Da fødslen går i gang skiftes Alma og Dennis til at være på stuen
- Datteren Emilie er velskabt og fin.
- I de kommende år kalder hun alle 4 ved navn og er hver anden weekend hos sin far.
- Alle bedsteforældrene er skilte – så der er 16 bedsteforældre med forskelleige grader af engagement

FORDELE OG ULEMPER?

- Diskuter med din wingman
- hvad er fordele?
- og ulemper er ved konstruktionen?

DEFINITIONER

- Sexual adfærd: hvem har jeg sex med
- Sexuel orientering: hvem ønsker jeg at have sex med
- Seksuel identifikation: sexuel orientering defineret af en selv
- Affektiv (romantisk) præference: hvem tiltrækkes jeg af følelsesmæssigt
- Social identifikation (social stempel) – hvad betragter omgivelserne min seksuelle orientering som.

FOREKOMSTER

- SEXUS 2018
- >62.000 respondenter, tilfældigt udvalgte voksne.
- 0.6% kvinder definerede sig som lesbiske.
- 2.6% definerede sig som biseksuelle.
- 8% af kvinder har haft sex med en anden kvinde.
- 3% føler stærk tiltrækning til kvinder
- 27% har på et eller andet tidspunkt følt sig tiltrukket af en anden kvinde

Frisch M, Moseholm E, Andersson M, et al. Sex in Denmark. Key findings from Project Sexus 2017.

FORDOMME

- I en undersøgelse blandt lesbiske kvinder med oplevet graviditetstab
- Commonwealth lande og USA
- 27% mødte heterosexisme, åbenlys homofobi eller fordomme fra sundhedspersonalet
- yderligere en andel på 8% var usikre på om de havde oplevet det samme.

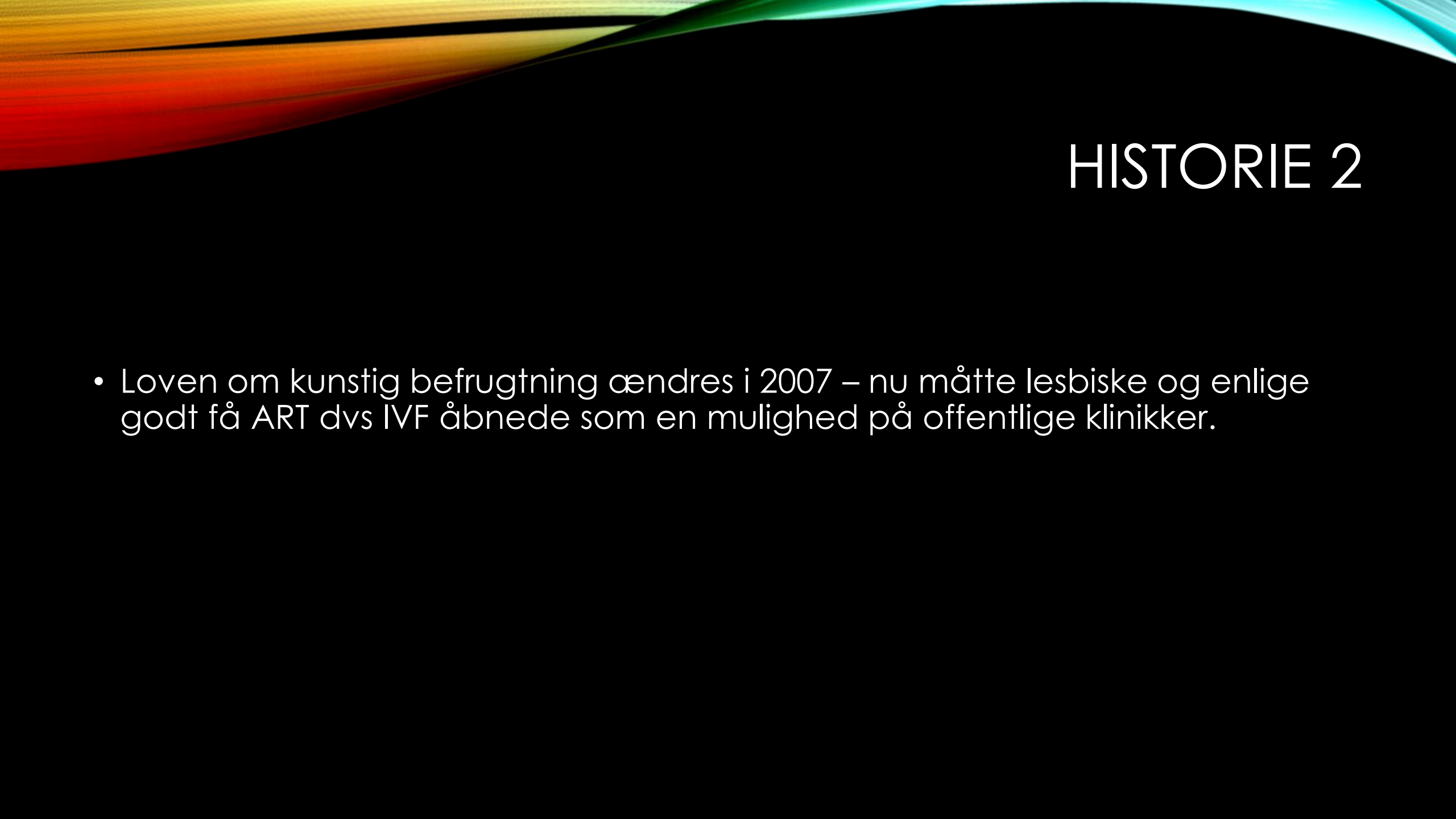
REGNBUEBØRN I DANMARK

Antal børn i henhold til familie struktur (2020)

Single mænd	36.076	4,6%
Single kvinder*	151.367	19,5%
Gifte / samboende af forskelligt køn	588.789	75,7%
Samme køn gifte eller registrerede par	1.541	0,2%

HISTORIE 1

- 1989 blev registreret partnerskab indført i Danmark – som det første land i verden
- 1997 kom den første lov om kunstig befrugtning: Kun kvinder samboende med en mand kunne få fertilitetsbehandling udført af en læge – altså enlige og lesbiske måtte ikke få børn.
- Smuthul i loven: Jordemødre måtte godt inseminere, men ikke læger.
- Offentlige fertilitetsklinikker måtte nidkært tjekke samboende via kommunedata
- Private fertilitetsklinikker havde ikke adgang til data.

HISTORIE 2

- Loven om kunstig befrugtning ændres i 2007 – nu måtte lesbiske og enlige godt få ART dvs IVF åbne som en mulighed på offentlige klinikker.

LOVE OG REGLER 1

- Medmoder: en lesbisk kvinde som ikke har født barnet er juridisk forælder til et barnet født efter ART
- Omsorgs og ansvarserklæring medfører fælles forældremyndighed – kun anerkendelse af medmoderskab men ikke ansvarserklæring giver ikke fælles forældremyndighed.
- Stedbarnsadoption: adoption, hvor man adopterer sin registrerede partners/ samlevers / ægtefælles biologiske barn – dette gælder ikke fra fødselstidspunktet – derfor er barnet ubeskyttet hvis den biologiske moder dør. Hjemmeinseminerede børn kan kun få en anden mor på denne måde.

LOVE OG REGLER 2

- Donorinsemination med anonym donor: begge regnes for mødre
- Åben sæddonation: Donor betragtes som far – men muligt at aftale sig til at enten er donor far eller også kan medmor registreres
- Medmoderskabs blanketter skal udfyldes INDEN behandlingsstart.
- Medmoderskab: Arveret, samværsret, forsørgerpligt evt fælles forældremyndighed

LOVE OG REGLER 3

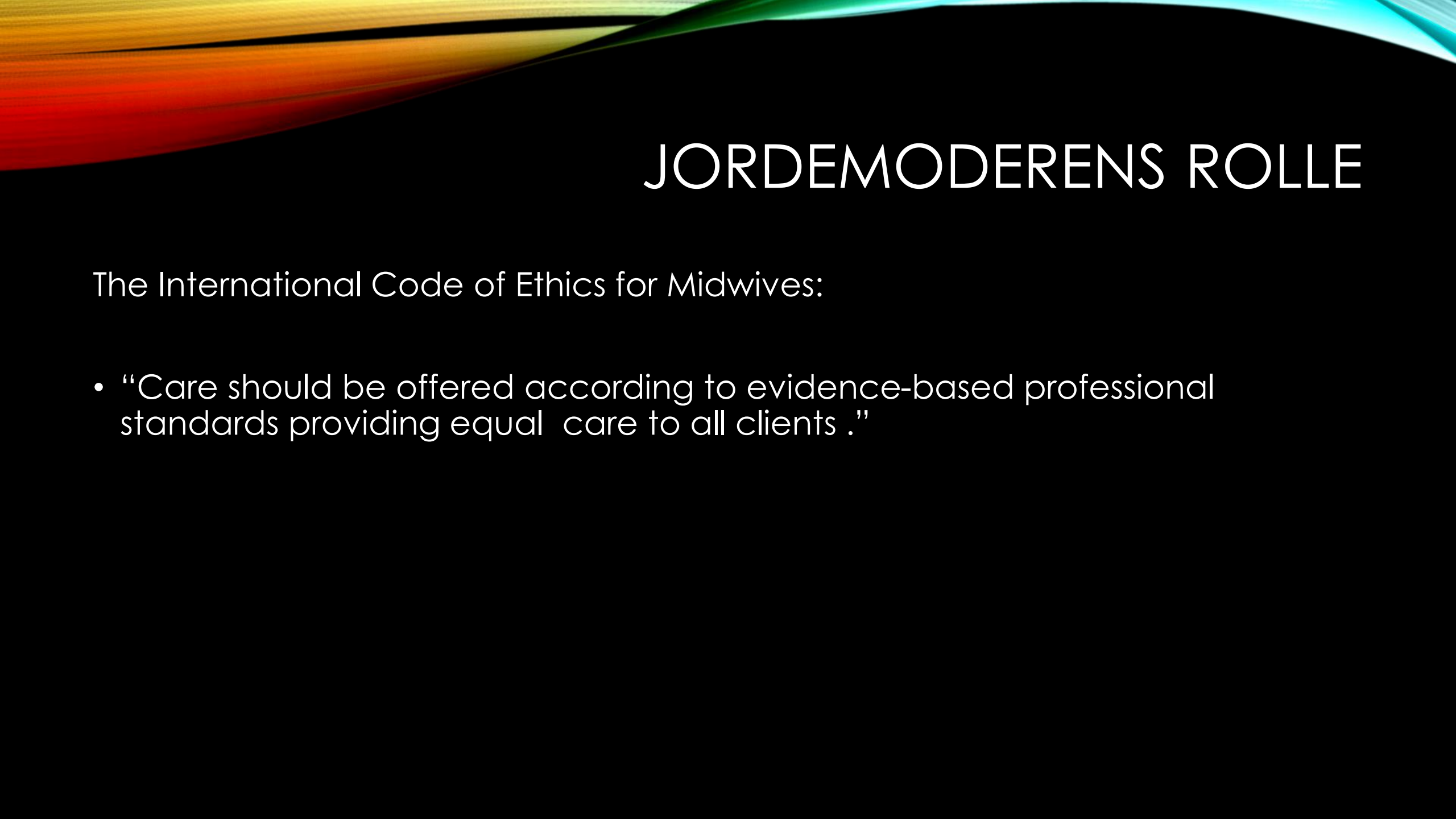
- Stedbarnsadoption:
- >25 år
- >14 år mellem barn og adoptant
- Stabilitet dvs > 2,5 års dokumenteret samliv – kan forsinke den juridiske proces

LOVE OG REGLER 4

- Surrogaci er forbudt i DK – rugemoderskab hvor en kvinde bærer graviditeten for en anden er ikke tilladt.
- Man kan ikke modtage æg fra en kvinde og bære graviditeten og aflevere barnet til kvinden efterfølgende
- Dobbelt donation (både æg og sæd doneres) er tilladt ved medicinske årsager til infertiliteten

HVORDAN BLIVER LESBISKE (SVENSKE) KVINDER GRAVIDE?

- 42% anonym IUI-D ved klinik
- 28% kendt sæddonor udenfor klinik
- 7% IVF-D anonymt
- 1% IVF-D med åben donor
- 14% opnåede graviditet ved samleje med mandlig partner
- 1% blev gravide ved samleje med mand, som ikke er partner

JORDEMODERENS ROLLE

The International Code of Ethics for Midwives:

- “Care should be offered according to evidence-based professional standards providing equal care to all clients .”

HETERONORMATIV SVANGREOMSORG

- Svangre kvinder er heteroseksuelle
- En medfølgende mand er en partner, som er far
- En medfølgende kvinde er en veninde / søster
- Det er op til kvinden at fortælle jordemoderen, hvis det forholder sig anderledes.

SIKKERT MILJØ I SVANGREOMSORGEN

Demonstrer at andre seksuelle orienteringer er ok, involver partneren

- Rengbueflag
- Undgå pronomina, der kun inkluderer mandlig partner
- Spørg hvad partneren hedder – hvis denne ikke er med – eller du er usikker på hvem ledsageren er.
- Spørg om medfølgende kvinde er partner eller veninde
- Hils på hende og præsenter dig
- Spørg, hvad hun har brug for
- Øjenkontakt, brug af "I" og "Jer", begges navne, venlighed.

SIKKERT MILJØ I SVANGREOMSORGEN

- Undgå at have overfokus på det lesbiske aspekt – folk er ikke deres seksuelle orientering.
- Undersøg, hvordan partnerens rolle er – er hun medmor? Social mor? – hvilken betegnelse bruger parret?

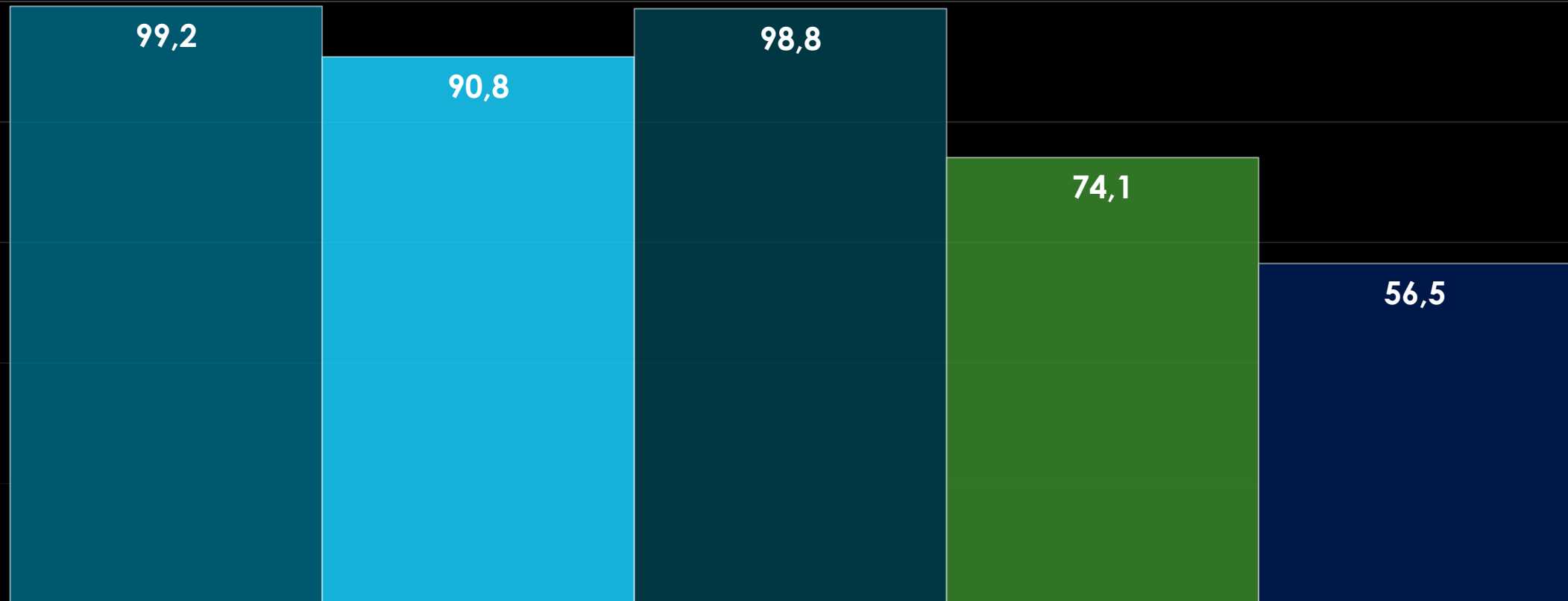
POST PARTUM SEXOLOGISK RÅDGIVNING

- Også lesbiske par kan have brug for rådgivning angående genoptagelse af intimitet og seksualitet.
- Jalusi mellem barn og medmor forekommer.

ALMINDELIGE SEKSUELLE PRAKTIKKER HOS LESBISKE KVINDER (%)

■ Vaginal fingering   ■ Genital scissoring   ■ Cunnilingus   ■ Dildo / vibrator in vagina   ■ Strap-on

BETYDNINGEN AF SEKSUELLE PRAKTIKKER

- Øget forekomst af vaginoser hos lesbiske kvinder
- Anbefal
  - Personligt sexlegetøj
  - Vask af sexlegetøj med vand og sæbe før deling
  - Brug barriere metoder (kondom / slikkelap)
  - Samme anbefalinger ang. penetrationssex som med en penis

SKAL VI VÆRE BEKYMREDE FOR BØRNENE

- Ingen øget forekomst af homoseksualitet i næste generation
- Ingen tegn til øget forekomst af tilpasningsreaktioner mm.
- Børn af lesbiske mødre er lidt mere rummelige end andre børn
- Børn af lesbiske mødre klarer sig bedre i skolen (bedre sprogligt stimulerede?)

Golombok S. Modern families. Cambridge: Cambridge University Press 2015:32-69.

SPØRGSMÅL OG
KOMMENTARER?